

ROZMAITOŚCI.

Dnia 15. Lutego

N^{er} 7.

Roku 1854.

Wesele ormieńskie

z Patmakhandy Ericha Schönberg.

Ze wszystkich zwyczajów i obyczajów innych narodów, są bezwątpienia najciekawsze dla nas ceremonie używane przy zawieraniu ślubów małżeńskich, i na téj też zasadzie pozwalam sobie opisać tu wesele ormieńskie, którego naocznym byłem świadkiem.

Pierwszego dnia zgromadzają się goście weselni tak w domu narzeczonego jako też narzeczonej, mężczyźni w innym, a kobiety w innym pokoju na piętrze, zatem każda płeć osobno. Jeżeli niema na tyle miejsca, aby wszyscy goście mogli w ten sposób pomieścić się w jednym domu, przyrządzają zwykle dla kobiet najbliższy dom sąsiedni. Zgromadzenie to w pierwszym dniu odbywa się bez dalszych ceremonii, goście przychodzą i odchodzą podług upodobania; jak mnie zapewniano, działo się to także tego dnia, w którym niebyłem obecny, gdyż dopiero na drugi dzień byłem świadkiem wspomnianej uroczystości. Po południu udałem się do domu pana młodego i zastałem towarzystwo przy fajkach; każdemu z przybywających podawano kawę na przyjęcie, ojciec narzeczonego robił honory, a żądającym po-

dawano wody na ochłodzenie. Najęty skrzypek, lutnista i cymbalista starali się zabawić towarzystwo harmonią swęj muzyki i nieharmonią swego śpiewu. Ich melodye przypominały mi żywo Nadzę indyjską, a mianowicie ów Taji-by-Taji z nadobnemi niewiastami jego sfer niebieskich. Później tańczono nawet, ale ja wcześniej odszedłem.

Na drugi dzień, w niedzielę w południe około godziny dwunastej obyła się uroczysta ceremonia golenia pana młodego w jego pomieszkaniu. Wieczorem znalazłem się mniej więcej w takim samym towarzystwie jak dniem przedtém w domu narzeczonego. Siedzących na miękkich sofach gości częstowano fajkami i kawą. Między 8 i 9 godziną wieczór wniesiono dwa małe stoły do pokoju; na każdym paliły się dwie lub trzy świece woskowe tak cienkie jak stoczki. Na stołach leżały suknie dla pana młodego i dla družbiątka; družbiątko ma prawie takie same znaczenie, jak u nas družba, tylko jest to zwykle dziecko, i chłopczyk prowadzi pana młodego a dziewczynka pannę młodą.

Stoły te postawiono na środku pokoju; na jednym był ubiór pana młodego, składający się z futra, fezu, małego czerwonego kwefu i t. d., na drugim takie same przybory mniejszego rozmiaru jako ubiór družbiątka. Trzój obecni księża przywdziali swe szaty kościelne; dwaj żółte i białe płaszcze czyli ornaty z jedwabnego adamaszku, a trzeci, przeznaczony do posługi braciszek, podobny płaszcz niebieski w białe kwiaty. Następnie weszło sześciu dorosłych młodzieńców w pomarańczowych, jedwabnych płaszczech, bogato haftowanych złotem na piersiach, ramionach i plecach, z świecami woskowymi w rękę, a za nimi ośmiu chłopaków w bieli, z szeroką, haftowaną szarfą jedwabną, przepasaną na krzyż przez piersi. Ci chłopcy nieśli także świece woskowe i utworzyli razem z poprzedzającymi młodzieńcami pierwszy rząd dokoła stołu. Nakoniec weszło jeszcze dwóch innych chłopców z dużemi, cztery stóp wysokości świecami woskowymi, i stanęli po obu bokach pana młodego.

Gdy już wszyscy zajęli swe miejsca, zaczęli księża odczytywać modlitwy i śpiewać, na co chór święcących odpowiadał i odśpiewał kilka pieśni. Potem dał najwyższy celebrujący kapłan znak do ubierania pana młodego, usługujący braciszek wziął ze stołu fez i podał go celebrującemu, ten zrobił krzyż nad nim i przemówiwszy kilka słów, kazał go podać najznakomitszemu Ormieninowi w zgromadzeniu, gdyż uważają to za zaszczyt, zakładać fez panu młodemu. Zaszczycony tém Ormianin wziął fez

podany, poszedł do celebrującego, podziękował mu ukłonem i ucałowaniem ręki, i jak mi się zdawało wcisnął mu coś przytém do rąk; potém poszedł do pana młodego, założył mu fez na głowę i powrócił na swoje miejsce. Ta sama ceremonia powtórzyła się z futrem, który celebrujący kazał podać innemu znów Ormieninowi i t. d. Równocześnie z ubieraniem pana młodego odbywało się z takimi samemi formalnościami także ubieranie družbiątka, którym było dziecię mające trzy lat może.

Po ukończeniu tej ceremonii przepędzono pół godziny na paleniu fajek i słuchaniu piosnek, które śpiewało kilkoro dzieci ćwiczących się osobno w śpiewie pod kierunkiem jednego z księży, co jednak nienależało wcale do ceremoniału weselnego. Największa zaś przyjemność tego wieczora czekała mnie dopiero.

Jak już wspomniałem, zachowują Ormienie ściśle ten zwyczaj, żeby mężczyźni przy tej sposobności niewchodzili do zgromadzenia kobiet; dla mnie jednak chciano zrobić wyjątek i pozwolono mi wejść do niewieściego grona, które dla braku miejsca nie w domu pana młodego, lecz w sąsiednim domu się zebrało. Za przybyciem mojem zastałem tam z 80 do 100 kobiet i dziewcząt zebranych w piętrowym pokoju; na dywanie, jego poduszkach a nawet na podłodze przed nim siedziały gęsto dokoła najpiękniejsze niewiasty ormieńskiego szczepu; zaledwie zostawało cokolwiek miejsca dla kilku tancerek które parami się popisywały i dla małego

stołu z kilku świecami woskowemi, jedyném oświetleniem tego pokoju.

Mogę rzec śmiało, że widok ten był dla mnie jednym z najmiłszych i najoryginalniejszych od czasu, jak opuściłem Indye; bo pominąwszy nawet niezmierną obfitość pereł, klejnotów i innych drogich ozdób, zachwycających tu oko, jak rzadko gdzie w Europie, był już sam czysto-orientalny charakter tego grona nieocenionym dla mnie. Ubiór Ormianek nieróżni się wcale od ubioru Turczynek, ale pod względem piękności, przyznają im Turcy, którzy mają najlepszą sposobność sądzić o tém, stanowcze pierwszeństwo; czy słusznie, czy tylko z uprzedzenia dlatego, co obce i niełatwe do osiągnięcia, nie chcemy w to wchodzić. Włosy Ormianek spływające w gęstych lokach z pod lekkiego zawoju a po bokach i z tyłu posplotane w kilka warkoczy, są prawie wyłącznie ciemnego koloru. A przytém nieszpeci ich twarzy tak zwane Mis (antimonium), którym zwykle niewiasty tureckie i greckie malują sobie brwi i powieki, co wprawdzie nadaje oku jakiś rodzaj melancholii, ale zato pozbawia go wyrazu zdrowia i ujmuje znacznie piękności Orientalkom.

Ci sami trzej muzykanci, co wczoraj, przygrywali znane mi melodye, przy których parami tańczyły dziewczęta, dające się wprzód długo namawiać, co nietyle pochodziło z braku chęci do tańca, ile raczej ztąd, że upatrywano w tém rodzaju wyszczególnienia, na który odważyć się niemogły. Starsze wiekiem kobiety, mianowicie gospodyni domu, sta-

ły się zachęcać tancerki, a niektóre musiano nawet za ręce przyciągać. Sam taniec był całkiem oryginalny i równie jak muzyka przypominał mi swemi powabnymi zwrotami, postawami ciała, poruszaniem rąk, nóg i głowy — żywo dolię Kaszmiru.

Każda występująca do tańca zrzuciła długie, osłaniające całą figurę futro, i tylko mały spencerek futrzany zakrywał jeszcze przed ciekawym wzrokiem piękny, gustowny ubiór i kształtną kibić tancerki; głowa i szyja jednak były całkiem wolne i dozwalały podziwiać całą piękność dziewic ormieńskich, godnych zaiste tój sławy. Tańce ich trwały po największej części dość krótko, i każdą razą musiała gospodyni domu używać tych samych wpływów, aby wywabić nowe tancerki z grona. A chociaż przez cały wieczór wiele par tańczyło, zawsze dwie dziewcząt razem, nieznudziła mnie jednak wcale ta zabawa, i snadnie byłbym jeszcze kilka godzin przypatrywał się jój z równém zajęciem.

Miejsce to, jak już wspomniałem, było napelnione wdziękami wywierającemi uroczy wpływ na mnie; wszelako niezbywało także na dojrzałszych kobietach, które wcale przeciwne obudzały uczucia. Ponieważ w pokoju było za ciasno, wolałem ze drzwi w przedsiionku przypatrywać się tańcom, gdzie też nadobne dziewice ormieńskie wcale się nieusuwały od obcego gościa, tak że wkrótce nieprzeszkadzając nikomu, ujrzałem się otoczonym dokoła młodemi pięknościami tego wesołego grona. Młodsze znów dziewczęta, w wieku do

11 i 12 lat, tworzyły osobne kółko w drugim pokoju; także i tam pociągnęła mnie moja ciekawość, za którą jednak zostałem ukarany zaraz na wstępie jednogłośnym śmiechem tój wrzawliwej dziatwy. Pod oknoma zaś tój komnaty, gdzie się bawiły kobiety i dorosłe dziewczęta, wystawione były w kołyskach trofey małżeństwa, które obecne tam matki przynosiły z sobą, aby je mieć pod okiem i nakarmić o swoim czasie.

Już było blisko północy, gdym powrócił do domu pana młodego, z kąd wybiérano się właśnie do pomieszkania panny młodój, aby ją zabrać z sobą. Jest zwyczaj u Ormian, że narzeczonym niewolno widzieć się przed ślubem; i chociaż zaręczyny czyli poprzednia umowa między ich rodzicami nieraz dość wczesnie się odbywa, niezaniebują przecież tego zwyczaju, lecz owszem pamiętają wtedy témbardziej o tém, że wszelkie obcowanie a nawet widok dziewczyny ma być wzbroniony przeznaczonemu dla niój młodzieńcowi. Żeby dziewczyna niewidziała młodzieńca, temu trudno zapobiedz, gdyż pomiędzy przechodzącymi po ulicach zdarza jój się nieraz sposobność ujrzeć swego oblubieńca z poza krat, które ją zasłaniają przed jego wzrokiem. Żeby zaś narzeczony nie miał używać wszelkich sposobów, aby wyminąć ten zakaz, nieprzypadało to jakoś do moich pojęć europejskich; a jednak zapewniano mię kilkakrotnie z różnych stron, że zwyczaj ten tylko rzadko kiedy ulega wyjątkom, a zresztą po największój części, przynajmniej w kilku

ostatnich latach przed zawarciem ślubów małżeńskich, ile możności jak najściślej bywa zachowywany.

Nawet podczas ślubu niemoże młodzieniec widzieć swój oblubienicy, gdyż dopiéro nazajutrz po ślubie odbywa się uroczyste odsłonięcie twarzy, i panu młodemu wolno wtedy po raz piérwszy cieszyć się widokiem uzyskanych wdzięków. Łatwo pojąć, że wytężone w ten sposób oczekiwania rzadko kiedy zupełnie mogą być zaspokojone, i jeżeli krewni pana młodego niestarali się poprzednio nastrajać bardzo nisko jego nadziei, niebardzo ucieszy go ta niespodzianka, którą mu przygotować chciało. — Gdy już wszystko było gotowe, wyruszyliśmy z obecnymi w domu księżami i gośćmi, mianowicie płci żeńskiej, prowadząc we środku pana młodego, odznaczającego się czerwonym kwefem przewieszonym przez ramię, zaopatrzeni w smolne łuczywa, latarnie, stoczki i co tylko mogło posłużyć do oświetlenia drogi, ulicami miasta ku pomieszkaniu narzeczonej. W ciągu drogi można było widzieć tu i ówdzie odsuniętą kratę lub odchyłone drzwi, z których młode, piękne twarzyczki przypatrywały się ciekawie temu korowodowi, i ufając ciemności swego ukrycia nieosłonięte lica wystawiały na oświetlenie nocnego pochodu.

Przyszedłszy do pomieszkania narzeczonej udaliśmy się do pokoju mężczyzn, gdzie całe towarzystwo usiadłszy na dywanach, zanuciło tak zwane: „Ghusz geldinis“ (wesoly, radośny niech będzie twój wstęp!); księża zaś odeszli do in-

nego pokoju. W kilka minut potém dał mi znak jeden z księży, abym poszedł z nim do komnaty niewiast. Tu zastałem niezmiernie liczne grono; cały pokój był przepelniony tak dalece, że ledwie stać było można; ale jakkolwiek przykro mi było bardzo, że jeszcze mo-

ją osobą zawadzałem tym ludziom, to jednak ze względu na to, że może już więcej nie zdarzyłaby mi się sposobność taka, przemogło we mnie uczucie ciękawości.

(Dokończenie nastąpi).

STRAŻNICA MORSKA.

Trajedyja w dwóch aktach, wierszem polskim z Houwalda.

Przekład p. N. H.

(Ciąg dalszy.)

Kasper.

A nieszczęsny przed nim pada
Na kolana, i dziękuje
Wybawcy co go ratuje,
Spędziwszy noc nieprzyjemną.

Dorota.

Tak klęczał Walter przedemną
Gdyśmy na łodzi w śród fali,
W rozbiciu go ratowali.
Czasem gdy śmierć zajrzy w oczy,
Nagle dwoje serc jednoczy.

Kasper.

Dobrze — rękami dzielnemi
Walter go podnosi z ziemi,
Bo tylko przed jednym Bogiem,
Uznając w nim światów pana,
Nie przed moźnym, lub przed wrogiem
Ma człek padać na kolana.
Patrzaj, jak go Walter ściska,
Jakby chciał życie rozniecić,
Co miało z piersi ulecić.

Dorota.

O gdybym tam była zbliska,
I choć chwilę z niemi stała,
I ich szczęście podzielała.

Kasper.

Dzieci, próżno czas tracicie,
Niepotrzebne te rozmowy,

Wszak na różach nie stoicie,
A gościnnny brzeg domowy
Jeszcze nie tak bardzo zbliska.

Dorota.

Nieznamy w uniesieniu
Znów go w swe ramiona bierze
I do serca go przyciska —
Czy pamiętasz mój Walterze,
W jakim ja cię zachwyceniu
Wiozłam na brzeg wśród powodzi?

Kasper.

Przecież schodzą raz do łodzi,
Szczęść im Boże, udziel mocy
Gdyś mu dał męztwa obficie
By mu uratował życie.

Dorota.

Wzburzone wiatrami nocy
Jeszcze się piętrzą bałwany,
Chodźmy mój ojeze kochany
Z niemi przygodę podzielić;
Wszakże w naszej dużej łodzi
I w śród największej powodzi
Możem się na to ośmielić.

Kasper.

Nadaremne twe błaganie,
Próżno się biedzisz myślami,
Nim ty odbić jesteś w stanie,
Oni już tu będą z nami.

Dorota.

Ach! to prawda, nieraz przecie,
W chwilach wesołej swawoli
Na morskich bałwanów grzbiecie
Kotysałam się do woli
Bez obawy o me życie;
A teraz truchleję skrycie
I w niebo wznoszę ramiona.

Kasper.

Bądź spokojną, on wykona,
Patrz jak dzielnie łódką wodzi,
Jak zna drogę wśród powodzi;
Choć się jeszcze fala sroży.
Morze mistrza w nim poznało,
Więc swą okropnością całą
Potulnie się przed nim korzy.

Dorota.

I gdy nakoniec podoła
Z nieszczęsnym tu do nas wrócić,
A on widząc w nim anioła
Zechce mu się do nóg rzucić;
Nie będziesz to miłość szczerą,
Co mnie wiąże do Waltera?
Wszakże to dla mej miłości
Walter w naszych stronach gości;
Bez niej możeby na wieki
Pociągnął był w kraj daleki,
A tymczasem nieszczęśliwy
Po takiej okropnej nocy
Byłby zginął bez pomocy;
Wszakże to dowód prawdziwy,
Iż niebo naszej miłości
Błogosławi w swój litości.

Kasper.

Że to wasze przewinienie
Błogosławieństwem się kończy,
Dziękuj za to Bogu w niebie
Który czystych serc westchnienie
Nigdy nie zwraca od siebie,
Lecz je swą miłością łączy.

Dorota.

Mam-że teraz mieć nadzieję?

Kasper.

Czego chcesz córko kochana?

Dorota.

Że twoje serce zatleje
Dla szlachetnego młodziana
Miłością jakby dla syna;
Że przebaezona nam wina.

Kasper.

Wszak już wynagrodził szkodę;
Lecz cóż ja mu dam w nagrodę
Za uratowane życie?

Dorota.

Przyjmij go za własne dziecię!

Kasper.

Wprzód go pobłogosławię
By szczęśliwie i bez szkody
Przeplął przez morskie wody;
Ty odejdziesz — ja tu zabawię,
A gdy z nim razem wrócicie,
Droższém mi niż własne życie,
Twém sercem z nim się podzielę.

Dorota.

Nie mój ojciec, to za wiele
Podzielać serce na więcej;
Obok miłości dziecięcęj
Wzrosła w mém sercu sąsiadka
W postaci polnego kwiatka;
Z jednego pnia idąc obie
Jedne czucie mają w sobie;
W blasku miłostnego słońca
Rozkwitają się bez końca,
Zrodzone na bujnej niwie,
Ich postawa szczytna, śmiała,
Jak córka kocha prawdziwie
I żona będzie kochała.

Kasper.

Ja już bez twojej miłości
Zyc bym teraz niebył w stanie.

Dorota.

Pozwól na moje żądanie,
A będziemy żyć bez znoju,
Ja dla waszój przyjemności,
On dla naszego spokoju;
Ty się nami będziesz bawił
I swe dzieci błogosławił
Ich szczęściem zadowolniony.

Kasper.

A nasz Ulrych? dziecię moje!

Dorota.

I jego los zapewniony.
Wtenczas mój ojciec we troje
Zajmiemy się losem Stryja
Który tój miłości sprzyja;
Wszak pamiętasz jego słowa:
„By niewzbraniać tój miłości
„Co tak lubo w sercu gości.

Kasper.

Słów tych tajemna osnowa
Błogosławieństwem cię darzy.

Dorota. (*wytlazi na skałę*).

Chodźmy do naszych żeglarzy,
Już tu są, już kończą płynąć,
Walter, widzę doskonale,
Już mię poznał na tój skale.

Kasper.

Trzeba na nich chustką skinać.

Dorota. (*daje znak chustką*).

Ku nam! ku nam! mój Walterze!

Kasper.

Patrzaj, ku nam bieg swój bierze,
Na łódce co wody kraje,
Jak bóg morza się wydaje.

Dorota.

Mój Walterze, śmiało! śmiało!
Ojciec cię przyjmie w ramiona,
Serce mi z radości skacze!

Kasper.

Ciszój córko! patrz jak płacze
Nieznamomy — a znamiona
Smutku są na nim wryte,
Musiał on stracić nie mało
Co mu morze nieużyte
W swoje głębiny zabrało, —
Jak się zdaje już nie młody,
Na włosach znać już siwiznę,
Poprzestań żałować szkody!
Bo co raz pochwycą wody
W swoją bezdenną głębiznę
Tego niepowrócą jęki
Całą duszą wygłoszone,

Bogu tylko składaj dzięki
Iż twe życie ocalone.

Dorota.

Już przybili, mogąć śpieszyć
By się z niemi razem cieszyć?

Kasper.

Szannj obcego niedole
I Bogu dziękuj w pokorze,
Iż już przepłynęli morze
I są u brzegu na dole;
Bo twe o szczęściu marzenie
Nie miłe zrobi wrażenie
Na tym obcym, co w tój drodze
Przez los skarany tak srodze;
Najprzód trzeba go pocieszyć,
Spytać, jakby mu poradzić,
Z jaką pomocą pospieszyć,
By pamięć nieszczęścia zgładzić.

Scena 4.

Ciż. Walter. Hrabia Holm.

Walter.

Dzięki, ojciec, ojcu w niebie,
Że na brzegu mam już ciebie.

Hrabia.

Dzięki ci mój synu drogi
Za ratunek w tój przygodzie
Choć los mój byłby mniej srogi,
Gdybym był na morza spodzie.

Walter.

Oczywiście, los tak sprawił
Abym ja ciebie wybawił,
A ty śmiesz na los narzekać;
Na toż ja w tój okolicy
Zakochany w tój dziewicy
Tak długo musiałem czekać.
To mój ojciec, ma Doroto!

Dorota.

Ojciec?

Kasper.

A teraz z ochotą.

Hrabia.

Boże! któż to przeżyć zdoła!

(*na stronie*).

Zmysły czy mnie nie mylicie?

Walter. (*wskazuje Dorotę*).

Ojcie! oto masz anioła
Któremu syn winien życie!

Kasper.

Niech się twe czoło nie chmurzy,
Chciej nam zaufać bez trwogi,
Na tym brzegu spokój błogi
Niech cię pokrzepi po burzy.

Hrabia. (*odwraca się*).

Precz ztąd, wszakże wzrok ich oczy
Na mém się czole jednoczy,
A na mém czole wyryte
Strasznej woli sądy skryte
Któremiś mnie skarał Boże,
„Tego kochać nikt nie może.“

(Dalszy ciąg nastąpi).

Z życia Rossiniego. — Raz jesienną porą w r. 1833, schodzi się Rossini na bulwarach w Paryżu z Fabianim drugim tenorzystą przy operze w Neapolu za czasów jego dyrekcji. Szedł pochylony chociaż jeszcze nie miał lat trzydziestu, widocznie zbyt i rozpusta go zniszczyły.

Co ci jest Fabiani?

Ah! Maestro, ratuj bo zgine. Straciłem wszystko, niema o czém i do Włoch wrócić.

A cóż z głosem się stało?

Uleciał z wiatrem! — mówi Fabiani.

Boś wietrznik — kto chce być śpiewakiem, powinien wodę nie szampany spijać. — Wielez przecie potrzebujesz?

Dużo, Signor dużo! przynajmniej pięćset franków.

Łaskaw jesteś, jak widzę!... Ha! przyjdź-no jutro do mnie — si vedra.

Westchnął Fabiani z podziękowaniem, a Rossini udał się do hotelu swojego nakładcy a wydawcy dzieł artystycznych. Wehódząc, wita go przedsiębiorca i mówi:

Maestro! mam proźbę. Potrzebuję dwanaście aryek; nie mógłbym się u pana dopraszać?

— Dwanaście? To praca Alcyda! nie na rękę mi teraz.

— Ależ zapłacę gotówką 12,000 franków i bez próby nawet.

— Cóż! kiedy ochoty niema. — Ale po chwili namyśla się Rossini.

— Więc dwanaście tysięcy franków, mówisz pan? — Na dwanaście zgoda, napiszę dwanaście ari.

Po tej ugodzie zeszedł się z La Blache'm, i poprowadzili się do salonów Severiniego, gdzie przepatrząc na stole rozłożone Album, znalazł La Blache i jedną arę Rossiniego.

— Szkoda że tej ari nie ogłosiłeś drukiem, mówi La Blache.

— Nie myślałem; przed pięciu laty pisała się dla p. Malibran. Ale dziękuję ci, nie złą mi myśl podałeś; pozbieram wszystkie moje arę porozrzucane po albumach przyjaciół moich, i będę miał więcej niżli nakładea żada.

— Przedziwnie! ale gdzie odszukać imionniki, co się rozeszły po Francji, Anglii, Niemczech i Włoszech?

— Obejdzie się bez tego zachodu — uśmiechnął się Rossini; mam w pamięci każdą nótę, jaką-m kiedy napisał.

I w przytomności La Blacha siada i pisze dwanaście ari, i tego jeszcze wieczora odbiera 12,000 franków.

Nazajutrz Fabiani jadąc w powozie pocztowym, opowiada, jak go jeden z rodaków wspaniale wypożyczył do Włoch.

— Jakże się nazywa ten dobroczyńca?

— Powiedzieć nie wolno; — Rossini mi zakazał.

Rossini żyje teraz w Florency, donosi jedno z pism angielskich, ożenił się z panną Olimpią Pclissier, i prowadzi dom bardzo wytworny, usługa świetna z kilkunastu osób, dla siebie samego ma jedynastu. Madamma Rossini występuje tylko w powozie, sam zaś Rossini jak Ludwik Filip chodzi piechotą z parasolem pod pachą. Co rok jeździ do wód Monte Cattini, jak powiada dla swego wyża. W tych czasach zakupił w Florency Palazzo Pucci za 490,000 franków, a na umeblowanie wyłożył 50,000 fr. Mażeństwo się woła, on: *Ma pauvre femme!* ona: *Mon immortel.*

Po słonce że w rękę narośnie, my poznamy złodzieja; Indyjanie zaś mają inny sposób poznawania kto się z sług sprzyniewierzył. Kiedy im co zginie, zwołują podejrzanych i każą im przez czas niejaki trzymać w gębie trochę ryżu, a potem z osobna na stół wyrzucić. Pokaże się że ryż z gęby złodzieja będzie prawie zawsze suchy, a to dlatego że strach i obawa odkrycia zasusza w gębie ślinę.

Sama nie wiedząc kupuje kucharka wodę; a to: w funcie mydła ma trzy ćwierci funta wody; w dwudziestu funtach kartofli zapłaciła wody piętnaście funtów, a w pięciu funtach mięsa przyniosła cztery funty wody.